

LEVEN!

BLAD VAN ONTDEKKING

*Vorstelijk
Baarn!*

*Beatrix
terug naar huis*

ONTDEK
de Twijnstraat

NIEUWE PERSCHER ORANJE
BAS TICHELER

Utrecht *Muziekstad*

MUZIEKPALEIS, EEN HUIS VOOR IEDEREEN

COMPOSITIE

VAN VORMIEN

Wat een welhaast onhaalbaar plan leek
- de hand zou overspeeld zijn -
lukte na tien jaar wonderwel. Het overtreft zelfs
ieders stoutste verwachtingen.
Een stad in een stad.

Architecten Herman Hertzberger en Patrick Fransen bij een aantal maquettes van het Muziekpaleis

HH

et nieuwe Muziekpaleis Tivoli-Vredenburg is klaar, en stemmen vol cynisme

van de afgelopen tien jaar laten nu andere klanken horen. Logisch, want het sublieme resultaat is nu zichtbaar; een statement in Utrecht, en de landmark van het nieuwe centrum van cultuur en muziek in Nederland. TivoliVredenburg presenteert zich aan de bezoeker als een groots solitair gebouw, waarbinnen de nieuwe en oude zalen van buitenaf leesbaar zijn. Transparantie als leidraad. 's Avonds is het een baken van licht en is het de poort naar de stad. Alle onderdelen onder één dak als een luxe cadeauverpakking.

Hogere machten

Het referendum uit 2002 wees onder andere uit dat de oude zaal behouden moest blijven. Men koos voor het culturele binnenstadsplan boven het zakelijke. In 2003 kreeg Architectuurstudio HH de opdracht en werd verantwoordelijk voor de overkoepelende vormen, structuur en supervisie. Oprichter Herman Hertzberger was in de jaren zeventig verantwoordelijk voor het oorspronkelijke Muziekcentrum Vredenburg. Ook nu is hij nauw betrokken bij de totstandkoming, samen zijn collega van de nieuwe generatie ir. Patrick Fransen. Hertzberger: "Utrecht is het centrum van Nederland en daar past dit goed in. De bouw startte in een lastige economische periode maar het gebouw gaat open in een tijd waarin het vertrouwen weer toeneemt.

De mensen zijn trots dat ze Utrechter zijn." En meer cynisch: "Ik vind het een wonder hoe het ontstaan is. Ik ben atheïst maar je gaat bij een project als dit vanzelf in God geloven. Er zijn hogere machten aan het werk geweest. Die nieuwe gracht, dat is echt geen kleinigheid. Het heeft het gebouw herkenbaarheid gegeven. Utrecht is definitief de culturele hub van Nederland geworden."

Footprint

Supervisor en coördinerend architect Patrick Fransen: "Er moest wat gebeuren in de stad. Utrecht heeft de potentie om een cultureel leidende rol te spelen in Nederland. Hier gebeurt het. Met dit nieuwe 'huis' zet Utrecht letterlijk de toon voor de komende jaren. Tien jaar geleden

“Utrecht is definitief de culturele hub van Nederland geworden.”

zat Vredenburg nog vast aan Hoog Catharijne, en was volledig naar binnen gekeerd. Afspreken is toen dat de oude zaal blijft. Onze footprint was beperkt, maar we mochten wel meer de hoogte in en dat gaf mogelijkheden. Daarnaast kwam het gebouw aan het water te liggen. Dat was de katalysator voor deze nieuwe singel. Want wat heb je aan dat water als je er verder niks mee doet? Als mensen straks naar een concert gaan, dan is er ruimte om naar buiten te gaan - naar een plein aan de nieuwe nog te realiseren singel - vooraf, in de pauze of na de voorstelling of bij een ander evenement.”

Eén huis

Maar liefst vijf architecten werkten mee aan dit

project. Op zich is samenwerking niet nieuw, maar op deze manier binnen dezelfde ruimte is het wel uniek. Fransen: “Het is één gebouw, dus ook met één ingang. Het is eigenlijk een soort stad in een stad. Dat betekent dat je al die muzikinstellingen min of meer dwingt tot één organisatie, tot symbiose. Dus niet allemaal je eigen voordeur willen hebben. Dat is de basis van dit concept, het is één huis. We vroegen onszelf eerlijk gezegd af of je zoiets hier überhaupt kon bouwen. Diverse haalbaarheidsstudies wezen uit dat het wel degelijk kon. Als we maar compact gingen bouwen, gericht naar het nieuwe water en met als belangrijke voorwaarde dat alle toeleveranciers heel makkelijk ondergronds toegang hadden tot het gebouw.

Nu loopt er een speciale weg onderdoor tot aan de lift. En juist die liften zouden een cruciale rol gaan spelen. Een belangrijke eis was de toegankelijkheid van de zalen, met name voor de logistiek, backstage. Instrumenten en catering moeten in no time naar de plek van bestemming, zonder oponthoud en zonder dat het publiek toegang heeft tot het artiestengedeelte.

Daarvoor zijn twee 'boomstammen' als centraal onderdeel meegenomen: de liften, als verticale elementen die direct alle zalen bedienen. Elke zaal zit aan beide kernen gekoppeld. Het is de levensader voor de voeding van de zalen. Aan die stammen zitten grote zware takken: die de zalen zelf, die als het ware in de boom hangen.”

Hertz Zaal

“Het pand is zo gebouwd
dat het makkelijk je muziekvoorkeur
kan verbreden.”

Energie

Het gebouw kostte 150 miljoen, waarvan de feitelijke bouwkosten 90 miljoen zijn. Er is alleen al voor 7 miljoen theatertechniek in verwerkt. Totaal is er 30.000 m² beschikbaar. Fransen: "Klinkt als een boel geld maar het gebouw is echt niet overdreven luxueus afgewerkt. Het is slim gebouwd en volgens een nieuwe manier van ontwerpen, niet vooraf opgelegd vanuit de architect. Raar gezegd: de vorm is niet zo interessant, die is ontstaan door de intensieve interactie met alle partijen. We maken dit gebouw niet voor onszelf maar voor al die dames en heren en jongens en meisjes die een leuke avond willen hebben."

Pop, symfonie, jazz, klassiek, house, alternatief. Alles onder één kap betekent ook alles voor iedereen. Fransen: "Eigenlijk net als op straat. Daar kom je ook iedereen tegen. Verschillende mensen gaan op eenzelfde avond naar een klassiek concert of naar een popconcert. Dat maakt het laagdrempelig. Je kan zo je eigen

muziekvoorkeur verbreden." De zalen zelf mogen geen 'last van elkaar hebben'. Fransen schakelde diverse akoestisch adviseurs in: "De zalen staan helemaal los van de ruimte eromheen. Een soloviolist heeft zo geen last van een hardrockoptreden met meer dan 110 decibel. Het zijn dus gebouwen geworden, apart in een groot huis en zelfvoorzienend. De geluidsenergie vanuit de grote popzaal bijvoorbeeld verdwijnt grotendeels via 60 meter diepe palen de grond in. Het vraagt ook van de bespelers en gebruikers om discipline, bijvoorbeeld om deuren tussen de zalen te sluiten. En het zal nog even duren voordat alles goed ingeregeld is."

Evenementen

We werkten niet met een eindplan, daarom was het ontwerp een zoektocht. Meer dan twintig maquettes en diverse deelstudies waren er voor nodig om alle partijen mee te krijgen. Het is een transparant naar buiten gericht huis geworden dat uitnodigt om te bezoeken. Het materiaal

voor de 'voering' binnen is hetzelfde als voor de buitenzijde. Fransen: "Het moest een kap worden die het geheel tot een gebouw maakt. Je kunt het zien als de binnenvoering van een jas die los staat van de onderdelen in het gebouw. Deze beschermt en door de tussenruimte volledig te beglazen wordt het geheel zichtbaar. Dit wordt geaccentueerd door de kap herkenbaar rood te kleuren aan de binnenkant, met aan de buitenzijde ovale gaten, als het ware muzieknoten, die door aanlichten telkens een andere kleur kunnen aannemen. Nu is het een volwassen muziekgebouw, een markant gebouw met de uitstraling van een paleis. Niet alleen voor muziek maar voor talloze evenementen kunnen de ruimtes worden aangepast en gebruikt; congressen, muziekmarkten, productpresentaties, televisieopnamen enzovoort!"

Bij het muziekpaleis is een boekje verkrijgbaar met facts & figures.
www.tivolivredenburg.nl

Popzaal RONDA

Centrale hal eerste verdieping, foto: Frans van Bragt

“We maken dit
gebouw niet voor
onzelf maar voor al
die mensen die hier
een leuke avond
willen hebben.”

